

ΜΑΚΗΣ ΤΣΙΤΑΣ – ΡΑΝΙΑ ΜΠΟΥΜΠΟΥΡΗ

η παράδοσή μας,

ΑΙΝΙΓ

ΜΑ

ΤΑ

ΒΙΒΛΙΟ 3

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ:
ΑΝΔΡΙΑΝΑ ΡΟΥΣΣΟΥ

Θερμές ευχαριστίες στην εκπαιδευτικό Δήμητρα Ρουσέλη
για τις Δραστηριότητες στο τέλος του βιβλίου!

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Η παράδοσή μας: Αινίγματα**
ΣΤΑΧΥΟΛΟΓΗΣΗ – ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Μάκης Τσίτας – Ράνια Μπουμπουρή
ΕΞΩΦΥΛΛΟ – ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: Ανδριάντα Ρούσσου
ΘΕΩΡΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κυριακή Κάσση
ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

© Μάκης Τσίτας, Ράνια Μπουμπουρή, 2023
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2023

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2023

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-5166-4
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-5167-1

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 Publishers since 1979

Έδρα:	Head Office:
Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση	121, Tatoïou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Βιβλιοπωλείο:	Bookstore:
Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα	13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Τηλ.: 2102804800	Tel.: 2102804800

e-mail: info@psychogios.gr

psychogios.gr

ΜΑΚΗΣ ΤΣΙΤΑΣ – ΡΑΝΙΑ ΜΠΟΥΜΠΟΥΡΗ

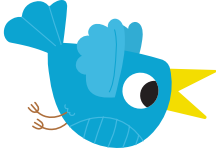
Εικονογράφηση: Ανδριάννα Ρούσσου

Ο **Μάκης Τσίτας** γεννήθηκε στα Γιαννιτσά, σπούδασε δημοσιογραφία στη Θεσσαλονίκη και ζει στην Αθήνα. Διευθύνει το ενημερωτικό site για το βιβλίο και τον πολιτισμό diastixo.gr. Διηγήματα και βιβλία του για παιδιά έχουν μεταφραστεί σε πολλές γλώσσες. Έργα του ανέβηκαν στο θέατρο και στίχοι του έγιναν τραγούδια. Για το μυθιστόρημά του ΜΑΡΤΥΣ ΜΟΥ Ο ΘΕΟΣ, το οποίο κυκλοφορεί σε 12 ευρωπαϊκές γλώσσες, έλαβε το Βραβείο Λογοτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2014. Για το βιβλίο του *Έρχεται ο γίγαντας* έλαβε το Βραβείο του Κύκλου του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου 2023. Έχει εκδώσει 31 βιβλία για παιδιά και 5 για ενηλίκους. Από τις Εκδόσεις Ψυχογιός κυκλοφορούν επίσης τα βιβλία του ΔΕ ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ ΤΟ ΓΑΛΛΑΙ· ΠΟΙΑΝΟΥ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΗ Η ΣΟΥΠΑ;· ΟΙ ΦΙΛΟΙ· ΜΗ ΦΕΥΓΕΙΣ· ΓΙΑΤΙ ΔΕ ΜΕΤΡΑΣ ΠΡΟΒΑΤΑΚΙΑ;· ΠΑΡΕ ΜΕ ΚΙ ΕΜΕΝΑ ΜΑΖΙ ΣΟΥ!· ΜΗΝ ΤΑΛΑΙΠΩΡΕΙΣ ΤΟΝ ΑΪ-ΒΑΣΙΛΗ· ΑΧ, ΑΥΤΟΙ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ· ΑΠ' ΕΞΩ ΚΙ ΑΝΑΚΑΤΩΤΑ· Ο ΑΔΕΣΠΟΤΟΣ ΚΩΣΤΑΣ· Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΜΟΥ ΑΔΕΡΦΟΣ· ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΔΙΑΣΗΜΗ· ΔΩΡΟ ΓΕΝΕΘΛΙΩΝ· ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ· Η ΠΙΟ ΚΑΛΗ ΑΠ' ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΓΙΑΓΙΑΔΕΣ· Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΜΑΣ 1: ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ· Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΜΑΣ 2: ΓΛΩΣΣΟΔΕΤΕΣ· Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΜΑΣ 4: ΚΑΛΑΝΤΑ. Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε τον ιστότοπό του: www.makistsitas.com

Η **Ράνια Μπουμπουρή** γεννήθηκε στο Καρπενήσι και σπούδασε στο Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ του ΑΠΘ. Είναι υπεύθυνη ύλης στο ενημερωτικό site για το βιβλίο και τον πολιτισμό diastixo.gr, μεταφράστρια παιδικής λογοτεχνίας, επιμελήτρια εκδόσεων και καθηγήτρια μετάφρασης παιδικής λογοτεχνίας στο κέντρο διά βίου μάθησης μεταφραση. Μέχρι σήμερα έχουν κυκλοφορήσει 34 βιβλία της για παιδιά, τρία από τα οποία έχουν μεταφραστεί στα τουρκικά. Ξεχωριστή θέση στη δουλειά της κατέχουν τα βιβλία της που αποσκοπούν στη διασκεδαστική μάθηση: ΜΙΑ ΤΡΕΛΗ ΤΡΕΛΗ ΑΒ, ΕΝΑ ΤΡΕΛΟ ΤΡΕΛΟ ΑΡΙΘΜΗΤΑΡΙ, ΕΝΑ ΤΡΕΛΟ ΤΡΕΛΟ ΑΓΡΟΚΤΗΜΑ (Εκδόσεις Ψυχογιός) και Η ΜΕΛΩ-ΔΙΚΗ ΜΟΥ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ (Εκδόσεις Πατάκη), τα οποία έχουν μελοποιηθεί από τον Αλκιβιάδη Κωνσταντόπουλο και τα ερμηνεύουν πολύ γνωστοί κι αγαπημένοι καλλιτέχνες. Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε το ιστολόγιό της: raniouaska.blogspot.com

Αφιερώνεται σε όλη την ομάδα των Εκδόσεων Ψυχογίος,
που αγαπούν την παράδοση και αγκάλιασαν
με ενθουσιασμό την ιδέα μας γι' αυτή τη σειρά.

Η παράδοση είναι κάτι ζωντανό. Ζει και αναπνέει και
υπάρχει γύρω μας. Θα 'χετε ακούσει, βέβαια,
ότι παράδοση είναι ο τρόπος ζωής, τα ήθη και
τα έθιμα των γονιών, των γιαγιάδων και
των παππούδων μας. Αλλά δεν είναι μόνο αυτό!
Είναι και κάτι απίστευτα διασκεδαστικό!
Μπορεί να μας προσφέρει ώρες χαράς,
παιχνιδιού και απόλαυσης. Με αυτό το βιβλίο
θα καταλάβετε το πώς!

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

13

Ένα ταψάκι βούτυρο όλο τον κόσμο αλείφει.

14

Από πάνω σαν τηγάνι, από κάτω σαν βαμβάκι
κι από πίσω σαν ψαλίδι.

15

Ήλιος δεν είναι, ακτίνες έχει, πόδια δεν έχει, κι όμως τρέχει.

16

Έχω ένα σεντονάκι που όλο τον κόσμο τον σκεπάζει
και το νερό δεν το σκεπάζει.

17

Δυο γειτόνοι πλάι όλο τον κόσμο βλέπουνε, μα οι δυο τους
δεν κοιτιούνται.

18

Ψηλός ψηλός καλόγερος και κόκαλα δεν έχει.

19

Είναι βαρύς σαν σίδηρο, είναι γλυκός σαν μέλι,
μήτε με χέρι πιάνεται, μήτε στην τσέπη μπαίνει.

20

Έχω ένα βαρελάκι που έχει δυο λογιών κρασάκι.

21

Βασιλιάς δεν είμαι, κορόνα φορώ, ρολόι δεν έχω,
τις ώρες μετρώ.

22

Γύρω γύρω κάγκελα και μέσα πάπια πλέει.

23

Γάιδαρος δεν είναι, σαμάρι φορεί, βόδι δεν είναι,
κέρατα έχει.

24

Στο μαγερείο με συναντάς, με ξέρουνε οι κήποι,
πολλές φορές για μένα κλαις χωρίς να έχεις λύπη.

25

Τρέχει, τρέχει, πάει, πάει και στα πίσω δεν κοιτάει.

26

Αν με πεις, παύω να είμαι.

27

Στέκομαι όταν στέκεσαι, κινούμαι όταν κινείσαι,
αδύνατον να μείνω κει όπου και συ δεν είσαι.

28

Αν και θρόνος μού ταιριάζει, στο παράθυρο με βάζουν.

29

Πύργος ολοστρόγγυλος, αγκάθια φορτωμένος.

30

Σε κήπο δε φυτεύεται, σε περιβόλι όχι, ο βασιλιάς το γεύεται
κι όλος ο κόσμος το 'χει.

31

Έχω τέσσερα ποδάρια, πατάω και δεν περπατώ.

32

Μέσα απ' το τζάμι μπαίνει, να το σπάσει δεν μπορεί.

33

Όλο τρώει, μα ποτέ δε χορταίνει.

34

Χιλιοτρύπητο λαγήνι και σταλιά νερό δε χύνει.

35

Πάει κι έρχεται, και ποτέ της θέση δεν αλλάζει.

36

Χίλια μύρια κοριτσάκια σ' ένα πάπλωμα κοιμούνται.

37

Με κοιτάζεις, σε κοιτάζω, τρως, τρώω, κλαις, κλαίω, γελάς,
γελάω, κι άνθρωπος δεν είμαι.

38

Πόδια έχει, χέρια έχει, κεφαλή κι ουρά δεν έχει.

39

Στήνω δίχτυ μα όχι για ψάρια.

40

Σαν βόδι μουγκρίζει, σαν φίδι σφυρίζει, σαν άλογο τρέχει,
μα ποδάρια δεν έχει.

41

Στρογγυλό είμαι σαν αυγό, μα εγώ αυγό δεν είμαι, τα φύλλα μου
είναι σαν δεντρό, μα εγώ δεντρό δεν είμαι.

42

Το πρωί με τα τέσσερα, το μεσημέρι με τα δύο και το βράδυ
με τα τρία.

43

Είμαι κάμπος απάτητος και όμως με οργώνουν.

44

Όταν τα δένω, περπατούν, κι όταν τα λύνω, στέκουν.

45-50

Δραστηριότητες

51

Λύσεις

Για τα Αινίγματα

Τα πολύ παλιά τα χρόνια, οι βασιλιάδες έψαχναν να βρουν τους πιο έξυπνους ανθρώπους, να τους πάρουν για συμβούλους τους. Γιατί, τι νομίζετε; Ότι οι βασιλιάδες έκαναν συνέχεια πολέμους μεταξύ τους με τα όπλα, για να δουν ποιος θα νικήσει; Όσοχι, έκαναν και αγώνες εξυπνάδας. Έστειλε, ας πούμε, ένας βασιλιάς ένα ερώτημα σε έναν άλλο. Αν εκείνος δεν μπορούσε να βρει την απάντηση, τότε πλήρωνε φόρο, δηλαδή χρήματα, στον βασιλιά που του έστειλε το ερώτημα. Αν όμως το απαντούσε σωστά, τότε αυτός έπαιρνε χρήματα από τον πρώτο. Κι όπως καταλαβαίνετε, τα ερωτήματα αυτά ήταν πολύ δύσκολα: τα έλεγαν αινίγματα κι έπρεπε να στύψει κάποιος πολύ έξυπνος άνθρωπος το μυαλό του για να βρει τη λύση. Ένας τέτοιος πολύ έξυπνος άνθρωπος λέγεται ότι ήταν, για παράδειγμα, ο Αίσωπος, που βοήθησε τον βασιλιά Λυκίρο (ή Λυκούργο) της Βαβυλώνας να αυξήσει τα πλούτη του στέλνοντας αινίγματα στους άλλους βασιλιάδες και λύνοντας τα αινίγματα που του έστειλαν εκείνοι.

Άλλος γνωστός που έλυσε ένα δύσκολο αίνιγμα ήταν ο Οιδίποδας, όταν η Σφίγγα, ένα φοβερό μυθολογικό τέρας, τον ρώτησε: «Τι είναι αυτό που το πρωί περπατάει με τέσσερα πόδια, το μεσημέρι με δύο και το βράδυ με τρία;». Ελάτε, σκε-

φτεείτε το λίγο... Και λίγο ακόμα...; Άντε, καλά, ας το πάρει το ποτάμι. Η απάντηση είναι: ο άνθρωπος! Το πρωί, όταν δηλαδή είναι μωρό, μπουσουλάει, το μεσημέρι, όταν δηλαδή μεγαλώσει, περπατάει όρθιος, και το βράδυ, όταν δηλαδή γεράσει, χρησιμοποιεί και μπαστούνι για να περπατήσει.

Τα αινίγματα όμως δεν απασχολούσαν μόνο σοφούς και βασιλιάδες, αλλά όλο τον κόσμο. Στα χρόνια των γιαγιάδων και των παππούδων σας, και των δικών τους γιαγιάδων και παππούδων, τα αινίγματα ήταν παιχνίδια που συνήθως παίζονταν ομαδικά: χωρίζονταν οι παίκτες σε δύο ομάδες και έβάζαν αινίγματα η μία ομάδα στην άλλη, για να δουν ποια θα νικήσει: Ποια θα σκεφτόταν το πιο δύσκολο αίνιγμα; Και ποια θα κατάφερνε να βρει τη λύση; Και οι δύο ομάδες προσπαθούσαν να σκεφτούν αινίγματα με ωραίο ρυθμό, που συχνά θύμιζαν μικρά ποιημάτια και συνήθως έκλειναν με την ερώτηση: «Τι είναι;». Κι έτσι, στόμα το στόμα, έφτασαν τα αινίγματα μέχρι τις μέρες μας: Ζουν και βασιλεύουν και μας αρέσει πολύ να τα λέμε μεταξύ μας.

Πάμε, λοιπόν, να διαβάσουμε μερικά από τα πιο αγαπημένα αινίγματα; Άραγε, μπορούμε να βρούμε τη λύση; Κι αν ναι, πόσο γρήγορα;

Ένα ταψάκι βούτυρο
όλο τον κόσμο αλείφει.
Τι είναι;

A vibrant illustration of a forest scene with several birds. At the top left, a black and white bird with a long tail sits on a branch. To its right, a toucan with a large, fan-shaped orange and black beak sits on a branch. In the middle, a black bird with a white breast is in flight. At the bottom left, a blue and yellow parrot sits on a branch. Next to it, a small yellow bird sits on a branch. At the bottom right, a blue bird with a long beak sits on a branch. The background is a lush green forest with various leaves and branches.

Από πάνω σαν τηγάνι,
από κάτω σαν βαμβάκι
κι από πίσω σαν ψαλίδι.
Τι είναι;

Ήλιος δεν είναι,
ακτίνες έχει, πόδια
δεν έχει, κι όμως
τρέχει. Τι είναι;

Έχω ένα σεντονάκι
που όλο τον κόσμο
τον σκεπάζει και το νερό
δεν το σκεπάζει. Τι είναι;

Δυο γειτόνοι πλάι
όλο τον κόσμο βλέπουνε,
μα οι δυο τους δεν
κοιτιούνται. Τι είναι;

Στα χρόνια των γιαγιάδων και των παπούδων μας, και των δικών τους γιαγιάδων και παπούδων, τα αινίγματα ήταν παιχνίδια που συνήθως παιζόνταν ομαδικά: χωρίζονταν οι παίκτες σε δύο ομάδες και έβαζαν αινίγματα η μία ομάδα στην άλλη, για να δουν ποια θα νικήσει. Ποια θα σκεφτόταν το πιο δύσκολο. Και ποια θα κατάφερνε να βρει τη λύση. Κι έτσι τα αινίγματα, που θυμίζουν μικρά ποιηματάκια και συνήθως κλείνουν με την ερώτηση: «Τι είναι!», έφτασαν μέχρι τις μέρες μας. Ζουν και βασιλεύουν και μας αρέσει πολύ να τα λέμε μεταξύ μας.

Πάμε, λοιπόν, να διαβάσουμε μερικά από τα πιο αγαπημένα αινίγματα. Άραγε, μπορούμε να βρούμε τη λύση;

η παράδοσή μας

Η παράδοση είναι κάτι ζωντανό.
Ζει και αναπνέει και υπάρχει γύρω μας.
Θα 'χετε ακούσει, βεβαία, ότι παράδοση
είναι ο τρόπος ζωής, τα ήθη και τα έθιμα των
γονιών, των γιαγιάδων και των παπούδων μας.
Αλλά δεν είναι μόνο αυτό! Είναι και κάτι
απίστευτα διασκεδαστικό! Μπορεί να
μας προσφέρει ώρες χαράς, παιχνιδιού
και απόλαυσης. Ανοίξτε αυτό
το βιβλίο και θα καταλάβετε
το πώς!

Από 4 ετών

ISBN 978-618-01-5166-4

9 786180 151664

Εκδόσεις **ΨΥΧΟΓΙΟΣ**
psychogios.gr